

تدریس اثربخش؛ رویکردی براساس ارزیابی تدریس توسط دانشجویان

دکتر ابراهیم نصیری^{*}، فریبا عسگری^{**}، دکتر معصومه فغانی^{*}، دکتر محمدهادی بهادری^{*}،
دکتر فهیمه محمدقاسمی^{*}، فریده حسینی^{***} و شهین معقول^{***}

^{*}استادیار گروه آناتومی و بافت دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گیلان

^{**}مری بی گروه پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی گیلان

^{***}مری بی گروه آناتومی و بافت دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گیلان

^{***}کارشناس گروه آناتومی و بافت دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گیلان

چکیده

مقدمه: تدریس اثربخش مجموعه رفتارهای معلم است که باعث دستیابی به اهداف آموزشی و در نهایت یادگیری بهتر «فراگیر» می‌شود. ارزیابی اثربخش حیطه‌های تدریس استاد، بدلیل نداشتن شاخص‌های مناسب با مشکلاتی روپرتو است. به این منظور با بررسی مطالعات انجام شده در ایران و سایر نقاط جهان و با استفاده از شاخص‌های پیشنهادی صاحب‌نظران آموزش، پژوهشگران به تعیین دیدگاه دانشجویان پزشکی و دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی گیلان به عنوان صاحبان اصلی فرآیند آموزش در مورد تعیین مهم‌ترین شاخص‌های تدریس اثربخش پرداختند.

روش‌ها: در این مطالعه توصیفی- مقطعي، کليه دانشجویان پزشکي و دندانپزشکي ترم دوم مقطع علوم پايه دانشگاه علوم پزشکي گیلان (۱۱۰ نفر) در سال ۱۳۸۷ به طور سرشماری انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه دو قسمتی شامل: مشخصات دموگرافيك دانشجویان و سنجش ۴ حيظه از مهم‌ترین ويژگي‌های تدریس اثربخش (دانش پژوهی، روش تدریس، قدرت ارتباط و شخصیت فردی) بود. روايی ابزار به طریق روايی محتوا و پایابی آن از طریق آزمون مجدد با ضریب همبستگی ۰/۸۱ تایید گردید. تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها با استفاده از روش آمار توصیفی و استنباطی با نرم افزار SPSS انجام شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که حیطه‌های قدرت ارتباط ۶۹/۴ درصد، دانش پژوهی ۵۳/۵ درصد، روش تدریس ۴۵/۳ درصد و شخصیت فردی ۳۹/۲ درصد به ترتیب مهم‌ترین جنبه‌های تدریس اثربخش را به خود اختصاص داده بودند. در حيظه قدرت ارتباط ويژگي‌های ايجاد مشارکت دانشجو در مباحث، در حيظه دانش پژوهی ارائه مطالب به روز و داشتن تسلط در رابطه با موضوع، در حيظه روش تدریس توانايي در سازماندهي، توالى و تنظيم منطقى مطالب مورد بحث و در حيظه شخصيت فردی اعتماد به نفس و قاطعیت يك استاد را در تدریس اثربخش به عنوان مهم‌ترین ويژگي مطرح نمودند. بين متغيرهای دموگرافيك و حيظه های تدریس ارتباط معنی دار آماری وجود نداشت.

نتیجه گيري: شاخص‌های تدوين شده با شاخص‌های تدریس اثربخش در پژوهش‌های متعدد تشابه قابل توجهی دارند لذا می‌توانند در راستای بهبود كيفيت تدریس، ارزشیابی میزان یادگیری دانشجویان و افزایش میزان پیشرفت تحصیلی دانشجویان در دانشگاه‌های علوم پزشکی كشور مورد استفاده قرار گيرند.

کلید واژه‌ها: تدریس اثربخش، دانشجویان پزشکی، ارزیابی تدریس

مقدمه

صورت می‌پذیرد (۲و۳). فرهنگ غالب در دانشگاه‌های معتبر جهان، به ويژه پس از جنگ جهانی دوم به سوی پژوهش سوق داده شده است. در این میان پژوهش و انتشارات از جایگاه ويژه‌ای در ارتقای اساتید برخوردارند، اما نقش و توجه به آموزش در ارزیابی فعالیت‌های علمی کم رنگ شده است، به بیان دیگر اثربخشی و بهره‌وری هیأت علمی بیشتر با میزان

ماموریت یک دانشگاه در آموزش، پژوهش و خدمات اجتماعی خلاصه می‌شود (۱). این ماموریت ارتباط تنگاتنگی با سه ويژگي دانش دارد. بطور كلی كسب دانش از طریق پژوهش، اشاعه آن از راه آموزش و اجرای آن بوسیله خدمات اجتماعی

نويسنده مسئول: دکتر ابراهیم نصیری، استادیار گروه آناتومی و بافت دانشگاه علوم پزشکی گیلان. enasiri@gums.ac.ir

ویژگی‌های مهم تدریس اثربخش تلقی گردید (۱۰). وهابی و همکارانش نیز در بررسی ویژگی‌های یک استاد خوب از دیدگاه دانشجویان بیان نمودند: علاقه به استاد در یادگیری، احترام به دانشجویان، ویژگی‌های شخصی و ارتباط بین فردی از جمله ویژگی‌های مهم در اثربخشی تدریس یک استاد خوب است (۱۱).

در فرآیند آموزشی، تدریس و یادگیری دوبخش به هم وابسته‌اند. بنابراین اثربخش فرآیند تدریس اساتید منجر به افزایش کیفیت تدریس و در نهایت یادگیری بهتر می‌گردد. لذا اهمیت این موضوع پژوهشگران را برآن داشت که به تعیین مهم‌ترین شاخص‌های تدریس اثربخش از دیدگاه صاحبان اصلی فرآیند آموزش یعنی دانشجویان بپردازند.

روش‌ها

این پژوهش یک مطالعه توصیفی - مقطعی است که در سال ۱۳۸۷ به منظور تعیین شاخص‌های تدریس اثربخش از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گیلان انجام شد. جامعه آماری آن کلیه دانشجویان پزشکی و دندانپزشکی ترم دوم مقطع علوم پایه بودند. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه‌ای مشتمل بر دو بخش، مشخصات دموگرافیک و سنجش ۴ حیطه از مهم‌ترین ویژگی‌های تدریس اثربخش (حیطه دانش پژوهش ۴ گویه، روش تدریس ۵ گویه، قدرت ارتباط ۵ گویه و شخصیت فردی ۹ گویه) بود که روای ابزار به طریق روایی صوری و محتوایی و پایایی آن از طریق آزمون مجدد با ضریب همبستگی $R = 0.81$ تایید گردید. پرسشنامه‌ها در پایان ترم به طور مستقیم به دانشجویان ارائه و از آنان خواسته شد تا ویژگی‌های حیطه را به ترتیب اولویت (Ranking Scale) مشخص نمایند (به اثربخش ترین ویژگی امتیاز ۱ و به همان ترتیب امتیازات ۲ و ۳ و الی آخر به اولویت‌های بعدی تعلق گیرد). داده‌ها پس از جمع آوری با استفاده از نرم افزار آماری SPSS Ver. 13 و بهره‌گیری از آمار توصیفی (توزیع فراوانی، درصد) و استنباطی (آزمون χ^2) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

حدود ۶۳ درصد واحدهای پژوهش زن و ۳۷ درصد مرد بودند. ۸۷ درصد در محدوده سنی ۱۸-۲۰ سال و میانگین $18/50 \pm 0/97$ قرار داشتند. نتایج نشان داد که از نظر دانشجویان قدرت ارتباط (۶۹/۴ درصد)، دانش پژوهی (۵۳/۵ درصد)، روش تدریس (۴۵/۳ درصد) و شخصیت فردی

فعالیت‌های تحقیقاتی و آثار منتشرشده آنان اندازه‌گیری می‌شود. شاید یکی از عواملی که باعث شده که اساس ارتقای اساتید ارزیابی جنبه پژوهشی باشد آسان‌تر بودن ارزیابی این جنبه نسبت به جنبه آموزشی آنان بوده است. نتیجه این سیاست، کم توجهی به آموزش و مخاطبان اصلی آن، یعنی دانشجویان بوده است (۴).

روش‌های ارزیابی عملکرد آموزشی اساتید، توجه محققان و صاحب‌نظران آموزش عالی را به خود جلب کرده است (۵). ارزیابی آموزش فرآیندی است که با هدف تعیین اثربخشی آموزش صورت می‌پذیرد. تحقیقات انجام شده در این زمینه بیشتر بر ارزیابی دانشجویان از فرآیند تدریس و توانایی این شاخص‌ها در ارزیابی اثربخشی تکیه دارند (۳).

منظور از تدریس اثربخش مجموعه‌ای از عملکردها و ویژگی‌های استاد است که باعث دستیابی به اهداف آموزشی و یادگیری دانشجو می‌شود. البته یادگیری به عوامل متعدد دیگری از جمله رفتارهای دانشجو، انگیزه یادگیری، محتوای برنامه درسی و محیط بستگی دارد. ولی پژوهشگران نشان داده‌اند که تدریس اثربخش در پیشرفت تحصیلی و یادگیری دانشجو از سایر عوامل مهم‌تر بوده است (۶ و ۷).

ارزیابی اثربخشی حیطه‌های تدریس یک استاد بدليل نداشتند شاخص‌های مناسب بسیار مشکل است. مسلماً ارزیابی تدریس اساتید بدون در دسترس داشتن شاخص‌های تدریس اثربخش نه تنها باعث بهبود کیفیت آموزش نمی‌گردد بلکه باعث افت کیفیت نیز می‌گردد (۸). برای تعیین شاخص‌های تدریس اثربخش روش‌های مختلفی از جمله نظرخواهی از مدیران، همکاران، خود - ارزیابی استاد و دانشجویان وجود دارد. استدان اظهار نموده اند که آگاهی از دیدگاه دانشجویان نسبت به تدریس اثربخش در بهبود کیفیت تدریس و آموزش آنان تاثیر به سزاوی دارد و بر این باورند که نظرسنجی از دانشجویان به عنوان صاحبان اصلی فرایند آموزش یکی از بهترین روش‌های تعیین کننده شاخص‌های تدریس اثربخش است (۹).

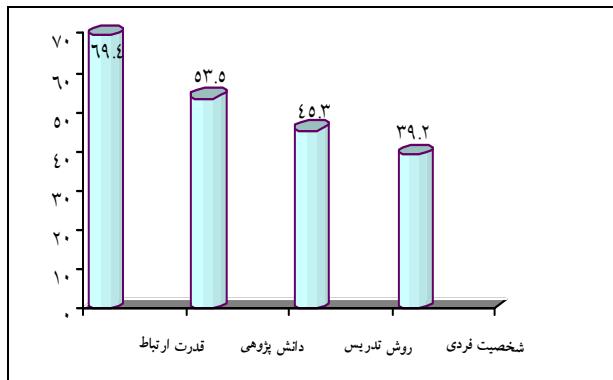
اسلوان (Sloan) در تحقیق خود، ویژگی‌های مهم تدریس اثربخش را از دیدگاه ۳۱۲ دانشجوی پزشکی مورد بررسی قرار داد و به این نتیجه رسید که شاخص‌هایی مانند: در دسترس بودن اساتید، ارتباط تشویق‌کننده و سازمان دهی خوب فعالیت‌های آموزشی آنان و الگوی مثبت بودن استاد به عنوان

تدریس اثربخش؛ رویکردی براساس ارزیابی تدریس توسط دانشجویان ...

در حیطه قدرت ارتباط، ایجاد مشارکت دانشجو در مبحث درسی و در حیطه دانش پژوهی، ارائه مطالب به روز و داشتن تسلط در رابطه با موضوع مهم‌ترین ویژگی تدریس اثربخش استاد قلمداد گردید. در حیطه روش تدریس، توانایی در سازماندهی، توالی و تنظیم مطالب مورد بحث، بیشترین اهمیت را به خود اختصاص داده بود و در نهایت در حیطه شخصیت فردی، اعتماد به نفس و قاطعیت یک استاد به عنوان مهم‌ترین ویژگی مطرح شد (جدول ۱). در نهایت، ارتباط معنی‌داری بین مشخصات دموگرافیک دانشجویان با دیدگاه آنان نسبت به حیطه ویژگی‌های تدریس اثر بخش مشاهده نشد.

(۳۹/۲) درصد) به ترتیب مهم ترین جنبه های تدریس اثر بخش را به خود اختصاص داده بودند. (نمودار ۱).

نمودار ۱: توزیع فراوانی اولویت‌های تدریس اثربخش از دیدگاه دانشجویان

جدول ۱: دیدگاه دانشجویان در مورد شاخص‌های تدریس اثربخش به تفکیک حیطه‌ها بر اساس اولویت اول تا سوم

سوالات						حیطه
اولویت اول			اولویت دوم			اولویت سوم
کل	میانگین	نوبت	کل	میانگین	نوبت	کل
۱۲	۱۳	۶۴	۷۱	۹	۱۰	تسلط و آگاهی (دانش) بر موضوع
۱۸	۲۰	۸	۸	۴	۴	سابقه پژوهشی
۵۴	۵۹	۱۵	۱۷	۵	۵	ساقمه تدریس
۱۶	۱۸	۱۳	۱۴	۸۲	۹۱	ارائه مطالب نو (جدید)
۱۰۰	۱۱۰	۱۰۰	۱۱۰	۱۰۰	۱۱۰	جمع
۱۴	۱۵	۴	۴	۴	۵	بهره گیری از وسائل کمک آموزشی
۵۷	۶۳	۱۶	۱۸	۹	۱۰	آماده سازی کلاس برای تفکر و بحث
۱۸	۹	۶۱	۶۷	۱۰	۱۱	انتقال شفاف و واضح مطالب
۱۰	۱۱	۹	۱۰	۶۹	۷۵	سازماندهی ، توالی و تنظیم مطالب
۱۰	۱۱	۱۰	۱۱	۸	۹	توانایی در برقراری ارتباط موضوع درس با وظایف شغلی آینده دانشجو
۱۰۰	۱۱۰	۱۰۰	۱۱۰	۱۰۰	۱۱۰	جمع
۹	۱۰	۱۱	۱۲	۷۱	۷۸	ایجاد مشارکت دانشجو در مباحث
۱۲	۱۳	۴	۴	۵	۵	توضیح مجدد مطالب و رفع شکالات
۲۰	۲۱	۹	۱۰	۶	۶	دسترسی آسان به استاد خارج از ساعت کلاس
۹	۱۰	۶۵	۷۲	۱۰	۱۱	ارتباط دوستانه و صمیمی با دانشجویان
۵۱	۵۶	۱۱	۱۲	۹	۱۰	عدالت در ارزشیابی
۱۰۰	۱۱۰	۱۰۰	۱۱۰	۱۰۰	۱۱۰	جمع
۷	۸	۱۴	۱۶	۷۲	۸۰	باعتماد به نفس و قاطع
۶	۷	۱۱	۱۲	۶	۷	بیان شیوا و ساده
۴	۴	۸	۹	۲	۲	ظاهر آراسته
۴	۵	۵	۶	۲	۲	رعایت هنجارهای اجتماعی و اخلاقی
۶	۷	۷	۸	۳	۳	شوخ طبع و بشاش
۱۰	۱۱	۹	۱۰	۴	۴	انتقادپذیر
۵۱	۵۶	۳۰	۳۳	۴	۵	دارای لحن و کلام احترام آمیز با دانشجو
۹	۱۰	۸	۹	۳	۳	وقت شناسی و حضور به موقع در کلاس
۵	۵	۶	۷	۴	۴	علاقه مند به تدریس
۱۰۰	۱۱۰	۱۰۰	۱۱۰	۱۰۰	۱۱۰	جمع

مطلوب و شرکت فعال در بحث‌ها و بطور کلی یادگیری بیشتر می‌گردد (۱۴).

در جنبه شخصیت فردی، اعتماد به نفس و قاطعیت یک استاد به عنوان ویژگی برتر این حیطه مطرح گردید. از دیدگاه دانشجویان علوم پایه دانشگاه علوم پزشکی ایران مهم‌ترین ویژگی‌هایی تدریس لحن و کلام مناسب و احترام آمیز به دانشجو، علاقه‌مندی به تدریس و رعایت هنگارهای اجتماعی و اخلاقی بوده است (۱۱).

در مطالعه حاضر هیچ ارتباطی بین خصوصیات فردی دانشجویان با ویژگی‌ها و همچنین شاخص‌های تدریس اثربخش مشاهده نگردید که با نتایج بعضی از مطالعات مغایرت داشته است. مظلومی و همکاران در مطالعه خود نشان دادند که مهم‌ترین شاخص‌های تدریس از دیدگاه دانشجویان رشته پزشکی و بهداشت به ترتیب شخصیت فردی و قدرت ارتباط بوده است (۱۵). همچنین مطالعه نتایج Maker و همکارانش نشان داد که دانشجویان جدیدالورود به جنبه قدرت ارتباط، بیشتر از دانشجویان قدیمی بها می‌دهند (۱۶).

باتوجه به این که در پژوهش‌های مذکور ویژگی‌های تدریس یک استاد به تفکیک در جنبه‌های مختلف مورد سنجش قرار گرفته، به نظر می‌رسد که بخشی از این تفاوت‌ها ناشی از تفاوت ساختاری پرسشنامه، شیوه امتیازبندی و تجزیه و تحلیل داده‌ها بوده است که بهر حال ضرورت انجام مطالعات بیشتر با ابزار یکسان را می‌طلبد. با توجه به این‌که یکی از رسالت‌های مهم دانشگاه‌ها، آموزش و تربیت نیروی انسانی کارآمد است که البته این مهم با تلاش و همت استادی توأم‌مند محقق می‌گردد. لذا پیشنهاد می‌گردد مسئولین امر در برنامه‌ریزی کارگاه‌های روش تدریس برای استادی و همچنین شاخص‌های تدریس اثر بخش از دیدگاه دانشجویان توجه بیشتری مبذول دارند و شاخص‌های مذکور به شکلی مناسب به کلیه استادی معرفی شوند. هم چنین پیشنهاد می‌گردد چهار حیطه مطرح شده در این پژوهش در روند ارزشیابی استادی مورد توجه قرار گرفته و براساس آن فرم‌های معمول ارزشیابی استاد توسط دانشجو مورد بازنگری قرار گیرند.

قدرتدانی

پژوهشگران بر خود لازم می‌دانند که مراتب تشکر و سپاس خود را از دانشجویان عزیز دانشگاه علوم پزشکی گیلان که دوره علوم پایه را می‌گذرانند اعلام نمایند، زیرا بی‌شک بدون همکاری صمیمانه این عزیزان این تحقیق میسر نبود.

بحث و نتیجه گیری

بطور کلی نتایج نشان داده که از دیدگاه دانشجویان ترم دوم رشته پزشکی و دندانپزشکی این دانشگاه جنبه‌های قدرت ارتباط، دانش پژوهی، روش تدریس و شخصیت فردی مهم‌ترین شاخص‌های تدریس اثر بخش استاد محسوب می‌گردد. به هر حال نتایج حاصل از این پژوهش با برخی از تحقیقات انجام شده همخوانی و با تعدادی نیز مغایرت دارد. عنوان مثال مهم‌ترین شاخص تدریس اثر بخش از دیدگاه دانشجویان علوم پایه دانشگاه علوم پزشکی ایران صرفاً حیطه روش تدریس بوده است (۱۱) و از نظر دانشجویان علوم پزشکی کرمان مهم‌ترین حیطه تدریس اثر بخش، روش تدریس و قدرت ارتباط بود (۶). وهابی و همکارانش در بررسی ویژگی‌های یک استاد خوب، علاقه به استاد در یادگیری، احترام به دانشجو و ارتباط بین فردی را به عنوان مهم‌ترین ویژگی در اثربخشی تدریس یک استاد خوب مطرح نمودند (۱۲).

شاخصه فرد و همکارانش در مطالعه خود نیز مطرح نمودند که دانشجویان، حیطه ارتباطی را به عنوان اولویت‌های تدریس اذعان داشتند که با نتایج تحقیق حاضر همخوانی دارد. لذا برگزاری دوره‌های آموزشی برای استادی به منظور فرآگیری استراتژی‌های مختلف در نحوه برقراری ارتباط و توسعه مهارت‌های فردی در تقویت قدرت ارتباط آنان بسیار موثر است (۱۳).

در حیطه دانش پژوهی به ترتیب ارائه مطالب نو و دانش به روز مطرح گردید که با نتایج پژوهش عسگری و همکاران در دانشگاه علوم پزشکی گیلان همخوانی دارد (۷). البته می‌توان اذعان نمود که ارائه مطالب نو، احاطه و تسلط علمی استاد یکی از برجسته ترین ویژگی‌های هر مدرس محسوب می‌شود و یکی از عواملی که به معلم در ارایه مطالب درسی کمک زیادی می‌کند، تسلط او بر مطالب آموزشی است. مسلماً هر چه معلم بر مطالب درسی بیشتر مسلط باشد، سخنان او قابل فهم‌تر و روش‌تر خواهد بود (۱۱ و ۱۲).

در حیطه روش تدریس، توانایی و سازماندهی، توالی و تنظیم منطقی مطالب مورد بحث، به عنوان مهم‌ترین ویژگی یک استاد ایده آل مطرح شد. این یافته نیز با نتایج تحقیقات عسگری، ظهور و سلطانی عرب‌شاهی همخوانی دارد (۶، ۷ و ۱۱). متخصصین آموزش معتقدند که مشخص بودن اهداف درس علاوه بر تسهیل در نحوه تدریس باعث افزایش انگیزه دانشجویان برای حضور مرتبا در کلاس، تعقیب

منابع

- ۱- احديان محمد. اصول و مقدمات تكنولوژي آموزشی. چاپ اول. تهران: انتشارات بشرى. ۱۳۷۴.
- ۲- شعبانی حسن. مهارت‌های آموزش و پرورش. چاپ اول. تهران. انتشارات سمت. ۱۳۷۱.
- 3- Mandvia Dos, Frank EL, sabban: Student and Faculty perception of the characteristics of an idea teacher in a classrooms setting. Medical Teacher. 2000; 18 (2): 32.
- ۴- آراسته حمیدرضا، محمودی راد مریم. آموزش اثربخش، رویکردی براساس ارزیابی تدریس. کومش مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی سمنان ۱۳۸۲؛ جلد ۵. ویژه‌نامه آموزش پزشکی: ۷.
- 5- Toyode M, Nakamura K. Reliability of students evaluations of university teaching: an analysis of Four- Facet date by a generalized model and structural equation modeling. Shinrigaku kenkyu. 2004; 75(2): 109 - 17
- 6- ظهور علیرضا، اسلامی نژاد طاهره. شاخص‌های تدریس اثربخش از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی پایش. فصلنامه ۱۳۸۱ (۱۴): ۵-۱۳.
- 7- عسگری فریبا، رضا ماسوله شادمان، میرحق جو سیده نوشاز. بررسی شاخص‌های تدریس اثربخش از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گیلان. فصلنامه آموزش پزشکی مطالعات توسعه آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی گیلان ۱۳۸۲ (۵): ۹-۱۵.
- 8- سیف علی اکبر. روش‌های اندازه‌گیری و ارزشیابی آموزشی. چاپ اول. تهران: نشر دوران. ۱۳۷۶.
- 9- Bastable S.B. Nurse as educator: Principles of teaching and learning for Nursing Practice. 2nd edition. Jones and Bartleltt Publishers: Boston. 2003.
- ۱۰- صالحی شایسته، حسن زهرايی روشنک، قضاوی زهره، امینی پروانه، ضیایی شهره و همکاران. مقایسه ویژگی‌های مدرسین بالینی اثربخش از دیدگاه مدرسین و دانشجویان پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی ۱۳۸۳ (۱۱): ۳۷-۴۳.
- ۱۱- سلطانی عربشاهی کامران، حاثری اعظم. ویژگی‌های تدریس اثربخش از دیدگاه استاد و دانشجویان مرکز علوم پایه دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران. مجله دانشگاه علوم پزشکی ایران ۱۳۷۴ (۷): ۲۷۹-۲۸۷.
- ۱۲- وهابی احمد، شهسواری سیروس، خادم عرفان، عابدی محمد و همکاران. بررسی ویژگی‌های یک استاد خوب از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان در سال ۱۳۸۵. مجله گام‌های توسعه در آموزش پزشکی (خلاصه مقالات هشتمین همایش کشوری آموزش پزشکی ارزشیابی آموزشی کرمان). اسفند ۱۳۸۵: ۷۵-۷۶.
- ۱۳- شایسته فرد صبریه، هوشیاری مرضیه، حزنی حجت. بررسی مقایسه‌ای شاخص‌های تدریس اثربخش از دیدگاه استاد و دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اهواز. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی. ۱۳۸۲: ویژه نامه (۰): ۴۲.
- ۱۴- شریفیان فریدون، نصر احمد رضا، عابدی لطفعلی. تعیین نشانگرهای تدریس اثربخش در دانشگاهها و موسسات آموزش عالی و میزان تحقق آن در دانشگاه اصفهان. پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی ۱۳۸۴ (۳-۴): ۱۱-۲۵.
- ۱۵- مظلومی سعید، احرام پوش محمدحسن، کلانتری مهدی، کریمی حسین، خرازی محمد علی. ویژگی‌های یک استاد خوب از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی یزد. مجله دانشگاه علوم پزشکی یزد ۱۳۷۹ (۲): ۱۰۴-۱۰۹.
- 16- Maker V K, Curtis K D, Donnelly M B. Faculty evaluations: Diagnostic and the therapeutic. Correct surgery 2004; 61(6): 597- 601.

Effective teaching, an approach based on students' evaluation

Nasiri E.(Ph.D)^{*}, Asgari F.(M.Sc),^{**} Faghani M.(Ph.D)^{***}, Bahadori M.H.(Ph.D)^{*}
Mohammad-Ghasemi F.(Ph.D)^{*}, Hosseni F.(M.Sc)^{*} and Maghoul S. .(B.Sc)^{***}

*Department of Anatomy, Faculty of Medicine Guilan University of Medical Sciences

**Faculty member of Shahid Beheshti school of Nursing and Midwifery,Guilan University of Medical Sciences

*** Heshmat Hospital, Faculty of Medicine, Guilan University of Medical Sciences

Abstract

Introduction: Effective teaching is a set of a teacher's behaviors, which results in achieving educational aims and finally better learning of the learner. One of the basic problems of education in universities is not having effective teaching indicators. Therefore, the review of the studies performed in Iran and the other points of the world by using of the indicators proposed by educational experts, the researchers determined viewpoints of medical students of Guilan University of Medical Sciences as the main owners of educational process in relation to determination of the most important indicators of effective teaching.

Methods: In this descriptive- sectional study with census method, all third term medical and dental students of Guilan University of Medial Sciences that have passed the course of anatomy in the year 2008 have been studied. Data collection tool was a two- section questionnaire: demographic specifications and assessment of the four most important domains of effective teaching criteria (seeking knowledge, teaching method, communication ability and personality), the reliability and validity of tool examined by test-retest ($r=.81$) and content validity . Questionnaire was given to all of the students directly and they were requested to determine the specifications of each domain according to priority (Ranking Scale) and finally 110 questionnaires were completed with self-administered method, were considered. Data was analyzed by SPSS software using mean, Standard deviation and χ^2 test.

Results: The results showed that the domains of relation power 69.4%, research, 53.5 %, teaching method 45.3% and personality 39.2% were the most important aspects of effective teaching respectively. In communication ability domain, the specifications of causing participation of students in discussions, in seeking knowledge domain, presentation of up to date subject matters and dominance over the topics, in the domain of teaching method, the ability to organize, logical sequence and order of the subject matters and in the domain of personality, self-reliance and decisiveness of a professor in effective teaching were propounded as the most important specifications. There was no significant statistical relation between demographic variables and teaching domains.

Conclusion: The compiled indicator has considerable similarities with effective teaching indicators in different researches, therefore may be used on the strength of teaching quality improvement, students' learning level assessment and increasing the level of the students' educational improvement in the state universities of medical sciences.

Key words: effective teaching, medical students, teaching assessment

Corresponding Author: Nasiri E.(Ph.D), Department of Anatomy, Faculty of Medicine Guilan University of Medical Sciences
enasiri@gums.ac.ir